

POSTANOWIENIE

26 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

na posiedzeniu niejawnym 26 lipca 2023 r. w Izbie Cywilnej w Warszawie
w sprawie z powództwa S.S.

przeciwko D. spółce akcyjnej w W.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej S.S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z 8 lipca 2022 r., V Ca 137/21,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

M.M.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powoda S. S. od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 8 lipca 2022 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje

potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 2, 3 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały spełnione.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07). Skarżącego obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne oraz wykazanie, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 lipca 2009 r.,

I CSK 111/09; z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/06; postanowienie Sądu Najwyższego z 22 lutego 2023 r., I USK 97/22).

Zdaniem skarżącego przepisy, które budzą poważne wątpliwości lub rozbieżności w orzecznictwie to art. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 165, poz. 984) jak również art. 22¹ k.c. w zw. z art. 385¹ § 1 i 2 k.c.

Autor skargi w ramach powyższych wątpliwości podkreślił potrzebę odpowiedzi na pytanie:

„Czy wprowadzenie do obrotu prawnego art. 4 ustawy antyspreadowej spowodowało, że postanowienia umów kredytów w rozumieniu art. 69 Prawa bankowego denominowanych lub indeksowanych do waluty obcej, a zawieranych przed wejściem w życie tejże nowelizacji, uzależniających wysokość wypłacanych transz kredytu oraz wysokość rat od tabel kursowych publikowanych przez banki, pozostają bezwzględnie nieważne, lub czy możliwe jest badanie ich względnej nieważności przez Sądy?”

Odpowiedź na postawione pytanie została już udzielona przez Sąd Najwyższy choćby w uchwale z 28 kwietnia 2022 r., III CZP 40/22, gdzie wskazano, że sprzeczne z naturą stosunku prawnego kredytu indeksowanego do waluty obcej są postanowienia, w których kredytodawca jest upoważniony do jednostronnego oznaczenia kursu waluty właściwej do wyliczenia wysokości zobowiązania kredytobiorcy oraz ustalenia wysokości rat kredytu, jeżeli z treści stosunku prawnego nie wynikają obiektywne i weryfikowalne kryteria oznaczenia tego kursu. Postanowienia takie, jeśli spełniają kryteria uznania ich za niedozwolone postanowienia umowne, nie są nieważne, lecz nie wiążą konsumenta w rozumieniu art. 385¹ k.c.

Z art. 69 ust. 2 pkt 2 i 4 PrBank wynika, że określona w umowie kredytu bankowego waluta kredytu oraz określona w tej umowie waluta spłaty kredytu nie muszą być tożsame. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że ułożenie stosunku prawnego w ten sposób, że strony wskazują inną walutę zobowiązania i inną walutę wykonania tego zobowiązania, jest zgodne z zasadą swobody umów (art. 353¹ k.c.)

(zob. wyrok Sądu Najwyższego z 25 marca 2011 r., IV CSK 377/10: zob. też wyrok Sądu Najwyższego z 14 lipca 2017 r., II CSK 803/16).

Należy podzielić pogląd Sądu Okręgowego, sprowadzający się do uznania, że przedmiotowa umowa jest typową umową o kredyt denominowany i nie ma podstaw do przyjęcia, że strony nie objęły porozumieniem kwoty kredytu oraz jego waluty, a umowa jest bezwzględnie nieważna. W orzecznictwie Sądu Najwyższego w odniesieniu do kredytów zawieranych przed nowelizacją prawa bankowego zostało wyjaśnione, że dopuszczalne jest zaciągnięcie zobowiązania kredytowego w walucie obcej z równoczesnym zastrzeżeniem, że wypłata i spłata kredytu będzie dokonywana w walucie krajowej, z tym że tego rodzaju zastrzeżenie dotyczy wyłącznie sposobu wykonania zobowiązania, a zatem nie powoduje zmiany waluty wierzytelności (por. wyrok z 25 marca 2011 r., IV CSK 377/10 oraz z 29 kwietnia 2015 r., V CSK 445/14.).

W ramach niniejszej sprawy, Sąd drugiej instancji uznał, że mając na względzie poziom wykształcenia powoda i doświadczenie w zakresie działalności gospodarczej, negocjacje prowadzące do zawarcia umowy i wynegocjowanie kursu waluty na potrzeby przeliczenia kwoty wypłaty transzy kredytu okoliczność, że w czasie negocjacji powód był reprezentowany przez prawników, zwracając także uwagę na cel kredytu tj. zakup nieruchomości o znacznej powierzchni, wartości kilku milionów złotych, na której to nieruchomości znajdował się także budynek o przeznaczeniu usługowym, a także i to, że aktualnie nieruchomość jest wykorzystywana na działalność hotelu należy przyjąć, że powód nie wykazał przesłanki ukształtowania jego praw i obowiązków w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Dla oceny tej znaczenie miało również, że z § 2 pkt 1 Umowy Kredytu wynikało, że pozwany udzielił powodowi kredytu w walucie CHF. Natomiast w § 2 pkt 2 Umowy Kredytu wskazano, że wypłata może nastąpić bezpośrednio w CHF. Wówczas do przeliczenia należności do wypłaty nie znajduje zastosowania kurs kupna z tabeli kursowej pozwanego banku.

Skoro więc kontrola postanowienia konkretnej umowy nie odbywa się *in abstracto* i powinna uwzględniać także pozostałe postanowienia konkretnego

wzorca umowy, jak i okoliczności towarzyszące zawarciu danej konkretnej umowy, Sąd Odwoławczy zasadnie przyjął, że się zarzuty apelacji odnoszące się do naruszenia art. 385¹ § 1 k.c. były trafne.

Nie można bowiem było uznać by w chwili zawarcia umowy interes powoda był rażąco naruszony. Powód miał bowiem możliwość uniknięcia odwołania do tabel kursowych banku, a z okoliczności towarzyszących zawarciu umowy płynie wniosek że ukształtowanie jego praw i obowiązków w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami nie miało miejsca.

Odnosząc się do potrzeby wykładni art. 22¹ k.c. w zw. z art. 385¹ § 1 i 2 k.c. przyjąć należy, iż dokonanie wykładni wskazanych przez skarżącego przepisów nie jest niezbędne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, gdyż oddalenie powództwa nie nastąpiło w oparciu o błędną wykładnię art. 22¹ k.c. Sąd Okręgowy przyznał bowiem powodowi status konsumenta jak również dokonał oceny umowy pod kątem przepisów chroniących konsumentów. Brak jest zatem podstaw do przyjęcia, że interpretacja art. 22¹ k.c. przez Sąd Najwyższy mogłaby mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Podstawą oddalenia powództwa w przedmiotowej sprawie była ocena przesłanek rażącego naruszenia interesów konsumenta i sprzeczności z dobrymi obyczajami. W tym zakresie powód nie wykazał, aby do takiego naruszenia jego interesów doszło ani aby umowa którą zawarł z pozwanym bankiem była w sprzeczności z dobrymi obyczajami.

Jednocześnie skarżący wskazał, że doszło do nieważności postępowania ze względu na sprzeczność składu Sądu z ustawą, z uwagi na fakt, iż sąd apelacyjny rozpoznawał sprawę w składzie jedynie jednego sędziego - to jest sprzecznie z art. 367 § 3 k.p.c.

W dniu 3 lipca 2021 r., mocą ustawy z dnia 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1090; dalej „Nowelizacja”), wszedł w życie art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (obecnie t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2095 ze zm.; dalej – „Ustawa”), zgodnie z którym „w okresie obowiązywania stanu

zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w ciągu roku od odwołania ostatniego z nich, w sprawach rozpoznawanych według przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (...) w pierwszej i drugiej instancji sąd rozpoznaje sprawy w składzie jednego sędziego; prezes sądu może zarządzić rozpoznanie sprawy w składzie trzech sędziów, jeżeli uzna to za wskazane ze względu na szczególną zawartość lub precedensowy charakter sprawy”.

Przyjąć zatem należy, skład rozpoznający sprawę był prawidłowy i zgodny z prawem, a rozpoznanie sprawy w składzie jednoosobowym miało swoją podstawę ustawową. Nie można zatem zasadnie twierdzić, że w ramach niniejszej sprawy doszło do nieważności postępowania ze względu na sprzeczny z ustawą skład Sądu.

Kolegialność składu orzekającego, będąca ugruntowaną zasadą w postępowaniach odwoławczych, zapewnia wyższy standard kontroli odwoławczej, pozwala bowiem na kształtowanie się decyzji w drodze dyskursu i ścierania stanowisk, umacnia bezstronność, niezależność i niezawisłość orzekania oraz zwiększa legitymację rozstrzygnięcia sądu w odbiorze społecznym, a tym samym jest pożądana z punktu widzenia właściwej ochrony praw stron i uczestników postępowania. Jednakże nie oznacza to jeszcze, że rozpatrywane odstępstwo od zasady kolegialności jest równoznaczne z naruszeniem (zwłaszcza oczywistym) Konstytucji. Wszak dopuszczalne jest wprowadzanie wyjątków od tego modelu, co powinno następować w drodze jasnej regulacji prawnej, możliwej do zrekonstruowania bez konieczności prowadzenia daleko idących zabiegów interpretacyjnych w warunkach krzyżujących się racji celowościowych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2022 r., III CZP 77/22).

Jednocześnie autor skargi podkreślił jej oczywistą zasadność, która wynikać miała z dowolnego przyjęcia przez Sąd drugiej instancji, że zawarta przez strony umowa kredytu z dnia 16 stycznia 2006 r. jest ważna z uwagi na jej zgodność z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa oraz z niezasadnego przyjęcia przez ten Sąd, że umowa nie zawiera postanowień abuzywnych w rozumieniu art. 385¹ k.c., albowiem zdaniem Sądu Okręgowego nie jest sprzeczna z dobrymi

obyczajami, przepisami prawa, zasadami współżycia społecznego, naturą stosunku prawnego.

Wskazać należy, że oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance oczywistej jej zasadności oznacza, że skarżący musi przedstawić dokładny wywód, na czym - jego zdaniem - polega oczywista zasadność skargi w danej sprawie z przytoczeniem przepisów, których naruszenie ją spowodowało oraz argumentację wskazującą na to, dlaczego opisane naruszenie doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Innymi słowy, skoro przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest twierdzenie skarżącego, że skarga jest oczywiście uzasadniona, to powinien on w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia. Przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej. Oczywista zasadność skargi kasacyjnej ma miejsce jedynie wówczas, gdy bez dokonania głębszej analizy dla przeciętnego prawnika jest oczywiste, że podstawy skargi zasługują na uwzględnienie, a zatem ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 marca 2023 r., I CSK 6274/22).

Nie sposób nie dostrzec, że w ramach naruszenia przepisów prawa materialnego skarżący w rzeczywistości dąży do podważenia ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd II instancji, co na etapie postępowania wywołanego wniesieniem skargi kasacyjnej jest niedopuszczalne, gdyż Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi poczynionymi przez Sąd Okręgowy. Skoro podstawami skargi kasacyjnej nie mogą być objęte zarzuty błędnych ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), to nie można z odwołaniem się do nich wywodzić o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej albo wykazywać tę zasadność z odwołaniem się do innego stanu faktycznego niż będący podstawą rozstrzygnięcia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2023 r., I CSK 2765/22).

Stanowisko przedstawione przez skarżącego w ramach oczywistej zasadności skargi kasacyjnej wskazuje na to, że nie zgadza się on z analizą prawną przeprowadzoną przez Sąd Okręgowy na tle określonego stanu faktycznego i przedstawia własną, odmienną od przyjętej przez ten sąd wskazanych w skardze norm, jak i całego rozstrzygnięcia. Powyższe nie może jednak uzasadniać oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Wobec tego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.

[as]

M.L.